

**ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ»**

АНОТАЦІЇ ДОПОВІДЕЙ

НА ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ НАУКОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ В КРАЇНАХ СВІТУ
ТА ЇЇ ДЕМОКРАТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ»**

13 листопада 2013 року

(українською мовою)

Аулін Олександр Анатолійович, кандидат філософських наук, віце-президент із міжнародних питань ВГО «Український центр ісламознавства» (м. Київ)

**ОСНОВНІ ПАРАДИГМИ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ
МОДЕРНІЗАЦІЇ В ІСЛАМСЬКИХ КРАЇНАХ**

У доповіді розглядається специфіка модернізації ісламських країн у сучасних умовах. При цьому, зокрема, визначаються основні парадигми проведення соціально-політичних реформ.

Бессонова Марина Миколаївна, кандидат історичних наук, доцент, старший науковий співробітник Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (м. Київ)

**ІНТЕРНЕТ ЯК «ІНФОРМАЦІЙНИЙ» ФАКТОР МОДЕРНІЗАЦІЇ
ПОСТРАДЯНСЬКИХ СУСПІЛЬСТВ (на прикладі Білорусі, Росії та
України)**

Розвиток демократії, як одна зі складових процесу політичної модернізації, передбачає наявність свободи слова та доступу до різних джерел інформації. Інтернет є одним із факторів, який забезпечує інформаційний плюралізм, а отже сприяє сучасним модернізаційним процесам. У пострадянських Білорусі, Росії та Україні це відбувається по-різному, але спільним є те, що доступність Інтернету є одним із показників успішності транзиту до відкритого демократичного суспільства.

Богданович Іван Іванович, кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (м. Київ)

ОСОБЛИВОСТІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ В РЕСПУБЛІЦІ БІЛОРУСЬ

У доповіді виокремлено напрями та складові суспільно-політичної модернізації у Республіці Білорусь, проаналізовані внутрішньополітичні та зовнішньополітичні особливості проведення модернізаційних заходів у країні, визначена роль авторитарного політичного режиму у трансформаційних перетвореннях, з'ясовано роль держави як гаранта соціального захисту населення.

Бульвінський Андрій Григорович, кандидат історичних наук, доцент, старший науковий співробітник Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (м. Київ)

ПОЗИЦІЯ РОСІЇ ЩОДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВЕКТОРУ УКРАЇНСЬКОЇ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ (на прикладі подій 2013 р.)

З огляду на тривалі історико-культурні зв'язки України та Росії, позиція останньої є важливим чинником задля здійснення курсу суспільно-політичної модернізації України. Європейський вектор модернізаційних процесів, обраний Україною, не відповідає геополітичному баченню Росією своєї ролі у регіоні Східної Європи, а тому вона активно намагається здійснити вплив на Україну з метою зміни вектору модернізаційної стратегії.

Ведрін Олівер, ректор *Континентального університету* (м. Київ)
«НОВЕ УПРАВЛІННЯ»: КОНЦЕПТ ДЛЯ ЄВРОПЕЙЦІВ?

Метою управління є наближення до досягнення політичної рівноваги і тим самим забезпечення ефективного та дієвого уряду. Це означає визнання загального підходу до державної влади, що включає більше діалогу, консенсусу та врахування численних інтересів. У часи кризи такий інтегрований підхід видається особливо важливим та актуальним.

Власова Альона Юріївна, аспірантка Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (м. Київ)

РОЛЬ ГЕНДЕРНОГО ПАРИТЕТУ У ФОРМУВАННІ ФРАНЦУЗЬКОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ ст.

Провідною доктриною політики сучасних європейських держав є забезпечення прав людини як громадянина. Формування у суспільстві гендерної рівності є одним із основних принципів становлення демократичного суспільства у Західній Європі, в основу якого покладенні такі пріоритетні поняття як демократичність, воля та рівність. Принцип рівної представленості жінок та чоловіків, рівності та рівноправності в усіх

сферах суспільного життя другої половини ХХ ст. стали основою для формування сучасного французького демократичного суспільства, в якому жінки та чоловіки є рівноправними у суспільно-політичному контексті.

Головатий Микола Федорович, доктор політичних наук, професор, проректор з наукової та виховної роботи Міжрегіональної академії управління персоналом (м. Київ)

МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМ ЯК ЗАСІБ ДОСЯГНЕННЯ МІЖНАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТІ НАРОДІВ І КРАЇН У СВІТОВОМУ ПРОЦЕСІ

Мультикультуралізм постає як одна із провідних засад сучасного суспільного розвитку і, певною мірою, як протиположність негативним явищам світової глобалізації і інтеграції. Міждержавні відносини мають будуватися на основі міждисциплінарного співробітництва на засадах толерантності, взаємоповаги, однак зі збереженням та захистом кожною країною, народом власних національних інтересів. Мультикультуралізм вимагає зміцнення державності, зміни статусу і ролі міжнародних організацій, налагодження міжкультурного, духовно-наукового діалогу. Кожна держава, народ нині вимушені обирати не лише власний, але й загальнолюдський спосіб життя.

Дудко Ірина Дмитрівна, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичної історії ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (м. Київ)

ІДЕОЛОГІЯ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ЕВОЛЮЦІЙНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ США: ІСТОРИКО-ПОЛІТИЧНИЙ ВИМІР

У доповіді аналізується ідеологічний чинник еволюційної модернізації американського суспільства в процесі історичного розвитку США. Ідеологічний чинник подається у вимірі національної концептуальної ідеї, яка історично включала в себе як ліберальні, так і консервативні позиції. Певна конвергенція зазначених позицій поєднана із їх модифікацією відповідно до потреб суспільства забезпечували можливість еволюційної (позбавленої революційних катаклізмів) модернізації США з урахуванням соціальних, бізнесових, політичних інтересів, а також відповідно до модерних тенденцій світового розвитку.

Калінічева Галина Іванівна, кандидат історичних наук, доцент, заступник директора з наукової роботи Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (м. Київ)

НАУКОВИЙ ДИСКУРС ПРОБЛЕМ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ СОЦІО-ГУМАНІТАРИСТИЦІ

Аналізуються сучасні теоретико-концептуальні та методологічні підходи українських істориків, політологів, філософів, правознавців до визначення, сутності та складових суспільно-політичної модернізації,

виокремлюються школи і наукові напрями досліджень проблем модернізації у сучасній вітчизняній історіографії.

Клімов Максим Мирославович, *здобувач кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету (м. Запоріжжя)*

КАНАДСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ СПІВРОБІТНИЦТВО НА МІЖРЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ ЯК ФАКТОР МОДЕРНІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ

Ще з доби перебудови у рамках СРСР в Україні розпочалися спроби модернізаційних процесів. Із здобуттям незалежності вони активізувалися та набули першочергового значення у новій суверенній державі. Зовнішні впливи при цьому відіграють суттєву роль у темпах та напрямках модернізації. Одним з факторів, який позитивно впливає на ці процеси, є канадсько-українське співробітництво на міжрегіональному рівні, яке втілюється у низці різноманітних проєктів в освітній, інноваційній, політичній, економічній та інших сферах.

Корнієнко Наталя Василівна, *аспірантка Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (м. Київ)*

ТРУДНОЩІ МОДЕРНІЗАЦІЇ: ПЕРШІ ДЕМОКРАТИЧНІ ВИБОРИ В УКРАЇНІ З ТОЧКИ ЗОРУ США (1990-ті рр.)

Проаналізовано ключові характеристики перших виборів у незалежній Україні з позиції США. Узагальнено особливості кожної з перших парламентських та президентських виборчих кампаній 1990-х рр. та виокремленні основні труднощі, на які особливу увагу звертала американська сторона.

Космина Віталій Григорович, *доктор історичних наук, доцент, професор кафедри регіональних систем та європейської інтеграції Дипломатичної академії України при МЗС України (м. Київ)*

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ В ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ НА ПОЧАТКУ ХХІ ст.

У добу глобалізації є логічною помилкою виокремлювати процеси модернізації в тій чи тій країні та в тій чи іншій суспільній сфері. У незахідних цивілізаціях загальний зміст модернізації полягає в ефективному входженні в усі структурно зчеплені між собою світові функціональні соціальні системи. У Латинській Америці, як і в Україні, попри певні успіхи останніх двох десятиліть, нагальними залишаються проблеми подолання спротиву «уламків» старих цивілізаційних структур, у т.ч. в суспільно-політичній сфері, чи, принаймні, їх «позитивного» включення в модернізаційні процеси.

Княздвірська Катерина Олексіївна, кандидат політичних наук, науковий співробітник Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (м. Київ)

ВПЛИВ ДЕМОКРАТІЇ НА ЕКОНОМІЧНУ МОДЕРНІЗАЦІЮ КРАЇН СУБСАХАРСЬКОЇ АФРИКИ

Субсахарський регіон можна віднести до найбільшої частини світу, де відбуваються перехідні процеси. Це стосується як становлення демократичних форм правління, так і пошуку оптимальних моделей економічного розвитку. У зв'язку з потребою адаптації, а досить часто з нав'язуванням демократичних цінностей африканським спільнотам із зовні, яка супроводжується запровадженням ліберальних моделей економічного розвитку, перед державами Африканського континенту виникає питання про необхідність реалізації цих програм або вироблення власних шляхів переходу. У доповіді розглядається яким чином відбувається процес взаємодії цих двох «західних моделей» розвитку в Субсахарському регіоні і чи є вони прийнятними для нього.

Кононенко Сергій Володимирович, кандидат політичних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу теорії і методології всесвітньої історії Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (м. Київ)

МІЖНАРОДНИЙ КОНТЕКСТ МОДЕРНІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Доводиться міжнародна природа й походження модернізаційних процесів. Модернізація визначається як наслідування в рамках міжнародних відносин та фактор глобального соціотворення. Модернізаційні процеси вважаються лише одним з різновидів процесів трансформаційних, в якому зовнішні (міжнародні) чинники визначальні.

Кудряченко Андрій Іванович, директор Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України», доктор історичних наук, професор (м. Київ)

МОДЕЛЬ СОЦІАЛЬНО РИНКОВОГО ГОСПОДАРСТВА ФРН ТА ВИКЛИКИ ХХІ СТОЛІТТЯ

На рубежі ХХ – ХХІ століть німецька модель соціально-ринкового господарства наразилася на внутрішні та зовнішні виклики і проблеми, які стали тестом на її міцність. До проблем, що постали в процесі об'єднання західної і східної економіки, додався процес розширення Євросоюзу, відмова від німецької марки і перехід на європейську валюту – євро. Суспільний прогрес вимагав інституційно-структурних змін, проведення невідкладних реформ. Про реальні зрушення та резерви соціально-економічного зростання об'єднаної Німеччини йдеться у доповіді.

Логвиненко Ольга Миколаївна, аспірантка Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (м. Київ)

ЄВРОПЕЙСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ПІДПИСАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС

Сьогодні Україна перебуває у центрі цивілізаційного поєдинку між Сходом і Заходом. Геополітичні теорії останнього часу трактують її як фатальну межу цієї цивілізаційної сутички. Українська історія підтверджує те, що державу не можна стовідсотково віднести ані до західноєвропейської, ані до євразійської моделі розвитку. Проте, стратегія «мосту» між двома цивілізаціями вже застаріла і потребує негайного перегляду. Доповідь розглядає підписання угоди про Асоціацію з ЄС як можливість України зробити чіткий цивілізаційний вибір і стати на новий шлях суспільно-політичної модернізації західноєвропейського зразку.

Лоссовський Ігор Євгенович, Надзвичайний і повноважний посланник України, кандидат фізико-математичних наук, заступник начальника Управління країн Південної Європи Балкан та південного Кавказу Третього територіального департаменту Міністерства закордонних справ України (м. Київ)

СТРАТЕГІЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ МАЛАЙЗІЇ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Аналізується стратегія соціально-політичного та економічного розвитку Малайзії, як одного з лідерів Південно-Східної Азії, країн що розвиваються, держав ісламського світу. Країну відносять до нових «азійських тигрів» з огляду на вражаючі успіхи політичного і соціально-економічного розвитку, амбітні плани та масштабні завдання уряду. Нова стратегія покликана не лише успішно вивести країну з кризи, але й передбачає вирішення задач демократичного розвитку, розбудови передової ліберальної економіки, досягнення показників розвинутих країн світу.

Маклюк Ольга Миколаївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету (м. Запоріжжя)

МОДЕРНІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ ТА «ПОЛІТИКА ПАМ'ЯТІ»

У доповіді проаналізовано значення «політики пам'яті» у сучасному політичному житті європейських народів, а також охарактеризовані основні напрями «політики пам'яті», яку проводять країни Центрально-Східної Європи в умовах модернізації політичної та економічної систем. «Політика пам'яті», спрямована на позбавлення від упереджень у відношенні один одного та сприяє усвідомленню зростаючої взаємозалежності між державами. У країнах Центрально-Східної Європи вона тільки починає своє становлення і як новий науковий напрям, і як державна стратегія, та водночас є одним із

процесів, який супроводжує транзит цих народів до побудови нового типу суспільств та, в цілому, сприяє успішній модернізації.

Марямпольський Володимир Петрович, спеціаліст з політології,
Львівський національний університет ім. І.Франка (м. Львів)

ФОРМУВАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ МОДЕЛІ ПАРТІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ПОЛІТИЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ

За останні роки в політичній науці набуло поширення поняття політичної модернізації, що є актуальним для українських партій. Аналіз партійно-політичного життя засвідчує наявність специфічних тенденцій розвитку партійної системи, поряд з потребою інновацій на зразок процесу, що відбувся в країнах Східної Європи. Провідні політичні партії України знаходяться на стадії структурування, переходу до реальної відкритості, закріплення традицій внутрішньопартійної демократії. Модернізація партій сприятиме перетворенню їх на такі соціально-політичні інститути, що діють на основі консолідованих інтересів громадськості

Метельова Тетяна Олександрівна, кандидат філософських наук,
доцент, старший науковий співробітник Державної установи «Інститут
всесвітньої історії НАН України» (м. Київ)

СИСТЕМА ЦІННОСТЕЙ ЯК ЧИННИК СУСПІЛЬНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ: ЦІННОСТІ БАЗОВІ ТА ЕКЗИСТЕНЦІЙНІ

З 2004 р. в рамках міжнародного проекту ESS – «Європейського соціального дослідження» у 25 європейських країнах, з Україною включно, проводяться масштабні опитування з метою виявлення ціннісних орієнтацій населення. Зіставлення отриманих результатів виявило, що ціннісні преференції в межах окремих країн і регіонів корелюють радше з їхнім спільним минулим, ніж з реаліями обраних модернізаційних моделей. Водночас, виокремлення серед досліджуваних цінностей їх базової моральної (інваріантної) та екзистенційної (варіативної) складових уможливило переінтерпретацію результатів дослідження і встановлення кореляцій між базовими цінностями та загальними закономірностями модернізаційних процесів.

Миклашук Ігор Миколайович, кандидат політичних наук, старший
науковий співробітник Державної установи «Інститут всесвітньої історії
НАН України» (м. Київ)

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА МОДЕРНІЗАЦІЇ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

У доповіді розглядається теорія і практика модернізації КНР протягом 90-х років ХХ – поч. ХХІ століття. Огляд показує, що монопольна політична сила – Комуністична партія Китаю – не відмовляючись від ідеологічних принципів марксизму-ленінізму та ідей Мао Цзедуна (Статут КПК прийнятий з поправками XVII Всекитайським з'їздом КПК 21 жовтня 2007

року) на практиці будує державу інноваційного типу (виступ 11 Генерального секретаря ЦК КПК Ху Цзіньтао на XVIII Всекитайському з'їзді КПК 15 листопада 2012 року). Проголошена КПК політика модернізації направлена на перехід до моделі більш гнучкого реагування на постійні внутрішні та зовнішні виклики.

Мудрієвська Ірина Ігорівна, аспірантка Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (м. Київ)

ДОСВІД ПОСТСОЦІАЛІСТИЧНИХ РЕФОРМ ТА СИСТЕМОЇ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ В КРАЇНАХ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Проаналізовано процес створення та подальші етапи розвитку регіональної ініціативи – Вишеградської групи. Визначено особливості політичних та економічних реформ у посткомуністичну добу у країнах Вишеградської четвірки. Досліджено процес інтеграції Республіки Польща, Угорської Республіки, Чеської Республіки, Словацької Республіки до Євросоюзу і Північноатлантичного Альянсу. Звернено увагу на розвиток відносин України з державами Вишеградської групи у форматі «В4+1».

Некрасова Валерія Валеріївна, аспірантка Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (м. Київ)

ЕВОЛЮЦІЯ ОБРАЗУ США у 1985-1991 рр.: СПРОБА МОДЕРНІЗАЦІЇ СРСР В ЕПОХУ ГЛАСНОСТІ

Доповідь присвячено висвітленню окремих сторін модернізаційних процесів у політичній сфері Радянського Союзу упродовж останніх років його існування. Особливу увагу звернуто на позитивні зміни в інформаційній сфері. Здійснено спробу прослідкувати еволюцію образу США на сторінках радянської преси у зв'язку з проведенням політики гласності

Опанасюк Валентина Володимирівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри філософії, політології та інноваційних соціальних технологій Сумського державного університету (м. Суми)

ОСОБЛИВОСТІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ: ЕТАТИСТСЬКИЙ ДИСКУРС РЕФОРМ

Проаналізовано стан розвитку українського суспільства. Доведено необхідність суспільно-політичної модернізації та обґрунтованість стратегії реформ в Україні. Проаналізовано етатистський дискурс реформ на основі Щорічного послання Президента України до Верховної Ради України та Указу Президента України «Про Національний план дій на 2013 рік». Виявлено мету, критерії та цінності етатистського дискурсу реформ, а також прогнозовано результати його впливу на українське суспільство, виявлено та пояснено причини таких результатів.

Підберезних Інна Євгеніївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри *всесвітньої історії Чорноморського державного університету імені Петра Могили, (м. Миколаїв)*

АМЕРИКАНСЬКО-ІНДОНЕЗІЙСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

У доповіді висвітлюється співпраця США та Індонезії в рамках всеосяжного партнерства, зосереджується увага на основних напрямках регіонального та глобального співробітництва. Розглядаються основні аспекти відносин на сучасному етапі їх розвитку, які мають рівноправний та демократичний характер.

Піляєв Ігор Славович, доктор політичних наук, провідний науковий співробітник *Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (м. Київ)*

СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ РОСІЇ: АВТОРИТАРНИЙ ПОСТМОДЕРН З ВІДКРИТИМ ФІНАЛОМ

Лютнева революція в Росії взяла реванш за поразку лише наприкінці ХХ сторіччя. Але реванш багато в чому виявився «пірровою перемогою», оскільки модернізаційні ресурси еліт та суспільства виявилися обмеженими. Від «безформного» плюралізму ранньої ельцинської доби Росія трансформувалася в постмодерну жорстко авторитарну корпорацію з гострим дефіцитом суспільно-ціннісних та націєтворчих смислів. Втім, модернізаційні тенденції в російському соціумі, демократизаційні впливи з чутливих для Росії регіонів світу зумовлюють проміжний характер висновків щодо російського транзиту.

Пугачова Дар'я Володимирівна, молодший науковий співробітник *Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (м. Київ)*

БЕЗПЕКОВИЙ КОМПОНЕНТ МОДЕРНІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ПІВНІЧНОЇ ЄВРОПИ (ДАНІЯ, НОРВЕГІЯ, ШВЕЦІЯ) НА ПОЧАТКУ ХХІ ст.

Як відомо, країни Північної Європи входять до найрозвинутіших країн світу в своєму соціально-економічному та політичному вимірах. При цьому, велика роль надається входженню країн до військових структур ЄС та НАТО, що впливає на розвиток регіону і процеси, що відбуваються безпосередньо у самих країнах.

Романчук Ганна Миколаївна, провідний спеціаліст відділу міжнародних зв'язків, аспірантка Київського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Київ)

МОДЕРНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ СИСТЕМ ОСВІТИ В РАМКАХ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ: ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ

У доповіді проаналізовано основні етапи реформування у галузі вищої освіти Німеччини та основні напрями її модернізації в контексті Болонського процесу. Інтеграційні та глобалізаційні процеси у світі зумовлюють потребу в реформуванні вищої освіти та висувають завдання істотного оновлення вітчизняної системи університетської освіти. Водночас, зважені ефективні рішення неможливі без ретельного вивчення й аналізу досвіду передових європейських держав, що дозволить, враховуючи виявлені переваги й недоліки, визначити пріоритети щодо впровадження змін та шляхів реформування національної освітньої стратегії в контексті загальноєвропейської інтеграції.

Ротар Наталія Юріївна, доктор політичних наук, професор кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (м. Чернівці)

НОВІ ПОЛІТИЧНІ ІДЕНТИЧНОСТІ В СИСТЕМІ КРИТЕРІЇВ УСПІХУ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ТРАНЗИТУ В УКРАЇНІ

Досліджено процес формування різних способів ідентифікації з макрополітичною спільнотою, насамперед українською державою. На основі результатів дискурс-аналізу нових політичних свят та результатів виборів Президента України визначаються особливості солідарності на макрополітичному рівні, який виходить за межі політичних та ідеологічних переваг громадян. Результатом дослідження є визначення всіх присутніх у публічному дискурсі способів ідентифікації з макрополітичною спільнотою та виявлення смислових конфліктів, які стверджують ідентичності на індивідуальному рівні.

Сергійчук Іраїда Миколаївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Сумського державного педагогічного університету (м. Суми)

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ СУЧАСНОГО В'ЄТНАМУ (1986-2013 рр.)

Конституція 2001 р. по-новому визначила механізми управління державою. Знято визначення державного ладу як «диктатури пролетаріату». Натомість, його основою проголошується народовладдя, пов'язане з розвитком парламентської демократії. КПВ залишається керівною й спрямовуючою силою в'єтнамського суспільства. Держава, керована КПВ, здійснює вищі функції управління, нагляду, виховання й покарання. Конституція закріпила за громадськими організаціями право брати участь у вирішенні політичних, економічних, соціальних і культурних завдань як в

масштабах всієї країни, так і в рамках кожної територіальної одиниці, підприємства, установи. КПВ висунула гасло: «Партія керує, народ визначає, держава управляє». Справою надзвичайної ваги визнано оновлення кадрів партійно-державного апарату, введено норми їх ротації.

Слободян Наталія Володимирівна, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник науково-дослідного відділу проблем військового та міжнародного гуманітарного права Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Київ)

ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ФАКТОР ЯК ІНСТРУМЕНТ «ЖОРСТКОЇ» ТА «М'ЯКОЇ СИЛИ» У ВЗАЄМОДІЇ США ТА РОСІЇ В ЗОНІ ПЕРСЬКОЇ ЗАТОКИ

Досліджено значення енергетичного фактору в системі відносин Росія – США. Визначено роль держав регіону Перської затоки в енергетичній політиці Сполучених Штатів та Російської Федерації. Розглянуто зміст енергетичного фактору як інструменту зовнішньої політики, що одночасно може належати до елементів «жорсткої» та «м'якої сили».

Солошенко Вікторія Віталіївна, кандидат історичних наук, доцент, учений секретар Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (м. Київ)

МОДЕРНІЗАЦІЯ У СХІДНОНІМЕЦЬКИХ ЗЕМЛЯХ (1990-2000 рр.)

Було прийнято відносно просте з точки зору політиків рішення – перенести в короткий термін на територію колишньої НДР державний, політичний та соціально-господарський устрій Західної Німеччини.

Відсутність чітких та продуманих механізмів, а також висока швидкість об'єднання стали причиною того, що трансформаційні процеси у Східній Німеччині стали розвиватися не за тим сценарієм, який передбачали західнонімецькі політики та експерти. У першу чергу не виправдалися очікування економічного дива зразка 1950-х років.

З одного боку, у Східній Німеччині потрібно було створювати нову інвестиційну базу, а з іншого боку, була поставлена доволі складна задача приватизації усього державного сектора.

Стельмах Вікторія Олександрівна, в.о. молодшого наукового співробітника Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (м. Київ)

МОЛОДЬ КРАЇН ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ У ПРОЦЕСАХ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ

У доповіді розглядаються можливі форми участі молоді у процесах суспільно-політичної модернізації в умовах європейської інтеграції, інструменти залучення і причини виключення молоді із трансформаційних процесів. Автор презентує компаративний аналіз досвіду участі молоді країн

Вишеградської групи у зазначених процесах, їх ставлення до Європейського Союзу, рівень довіри до національних та європейських суспільно-політичних інститутів та віра у демократію.

Ткаченко Ігор Володимирович, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (м. Київ)

СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ В ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Доповідь присвячена ключовим аспектам суспільно-політичної модернізації Чеської держави у 90-х рр. ХХ ст. – на поч. ХХІ ст. Визначено, що досвід Чехії є актуальним і можливим для застосування Українською державою на шляху до євроінтеграції з огляду на історичні традиції співпраці і взаємопорозуміння між державами.

Тодоров Ігор Ярославович, доктор історичних наук, професор кафедри міжнародних відносин і зовнішньої політики, директор Інформаційного центру Європейського Союзу в Донецькому національному університеті (м. Донецьк)

АВТОРИТАРНИЙ ТА ДЕМОКРАТИЧНИЙ ВИМІР УКРАЇНСЬКОГО ШЛЯХУ ДО АСОЦІАЦІЇ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Цивілізаційний підхід дозволяє довести історичну належність України до європейської цивілізації. Європейська інтеграція України – єдино можливий шлях модернізації країни. Суспільні протистояння щодо зовнішньополітичної сфери особливо свідчать про те, що в Україні не сформована модерна політична нація, яка усвідомлює власні інтереси. Саме тому євроінтеграційна політика, всупереч європейським цінностям, здійснюється переважно авторитарними методами. Завдяки прийнятим міжнародним зобов'язанням у контексті інтеграції відбувається демократизація держави та розбудова громадянського суспільства.

Туряниця Інна Анатоліївна, кандидат історичних наук, викладач кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції Гуманітарно-природничого факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (м. Ужгород)

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ В ЛИТОВСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Утвердження Литви як незалежної держави відбувалося в умовах глобальної трансформації, яка радикально вплинула на розвиток країни. Процеси демократичних змін політичної системи сприяли економічній та культурно-гуманітарній модернізації. Литва, як і інші країни Балтії,

найкраще зуміла здійснити перехід від суспільно-політичної нестабільності до відносно високого рівня демократичної консолідації. Швидке зовнішньополітичне зорієнтування у бурхливий період дерадянзації сприяло відносно безболісному входженню країни у нову систему європейської політики, результатом чого стало отримання членства в ЄС та НАТО навесні 2004 р.

Фощан Ярослав Ігорович, кандидат історичних наук, науковий співробітник Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (м. Київ)

СЛОВЕНІЯ У СКЛАДІ ЄС: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

Розглянуто основні тенденції соціально-економічного розвитку Словенії у якісно нових умовах – після вступу до ЄС. Описано вплив глобальної економічної кризи на економіку країни. Вивчено головні внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на нинішню економічну ситуацію в Словенії. Проаналізовано дії словенського уряду, спрямовані на подолання наслідків кризи та вихід економіки країни зі стану рецесії.

Фрольцов Владислав Валерійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин Білоруського державного університету (м. Мінськ, Білорусь)

ВІДНОСИНИ З ПОСТРАДЯНСЬКИМИ ДЕРЖАВАМИ ЗА ПЕРЕДВИБОРНИМИ ПРОГРАМАМИ ПРОВІДНИХ ПАРТІЙ ФРН у 2013 р.

На основі аналізу передвиборчих програм провідних партій ФРН, оприлюднених напередодні виборів до бундестагу 22 вересня 2013, розглянуті місце і роль пострадянських країн у зовнішньополітичній стратегії Німеччини, а також виявлено їх значення для реалізації інтересів ФРН у регіоні.

Фурса Алла Олександрівна, здобувач Дипломатичної академії України при МЗС України (м. Київ)

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ В ГРУЗІЇ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

У доповіді аналізуються успіхи Грузії в контексті низки вдало проведених реформ у суспільно-політичній сфері країни, що мали місце після отримання незалежності в результаті розпаду Радянського Союзу.

Ціватий Вячеслав Григорович, кандидат історичних наук, доцент, заслужений працівник освіти України, перший проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи Дипломатичної академії України при МЗС України (м. Київ)

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ РЕСУРСИ МОДЕРНІЗАЦІЇ: ІСТОРИКО-ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ

Зовнішньополітична модернізація є складовою цивілізаційно-культурних детермінант і регіональних суспільно-політичних моделей модернізації держав світу. Головна мета її зовнішньополітичного напрямку – це створення сприятливих зовнішніх умов для комплексної модернізації держави, диверсифікації її економіки, її спрямування до інноваційної моделі сучасного політичного розвитку. Аналогічні процеси притаманні різним періодам в інституціональному розвитку держав світу як в історичній ретроспективі, так і в перспективі. Зовнішньополітичні ресурси - це сукупність потенціалу дипломатичного інструментарію, який держава має можливість використати для реалізації своїх зовнішньополітичних прагнень і пріоритетів. Модернізація – це процес, а не зовнішньополітична мета, це засіб, який може бути найбільш ефективним за умови активної зовнішньої політики. Максимальне використання зовнішніх факторів в інтересах модернізації сучасних держав – на сьогодні є парадигмою суспільного розвитку.

Чекаленко Людмила Дмитрівна, доктор політичних наук, професор кафедри регіональних систем та європейської інтеграції Дипломатичної академії України при МЗС України (м. Київ)

РЕГІОНАЛЬНІ МОДЕЛІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПОЛЬЩІ ТА ІСЛАНДІЇ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

У доповіді проаналізовані регіональні моделі суспільно-політичної модернізації на прикладі двох країн. Охарактеризовано польський досвід суспільно-політичної модернізації в рамках Європейського інтеграційного простору. Увагу сфокусовано на національних особливостях як чиннику вибору придатної системи розвитку. Окремо визначено цивілізаційно-культурні детермінанти на прикладі досвіду Ісландії.

Чорногор Ярослав Олексійович, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (м. Київ)

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ РУХИ У СХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ НА ПОЧАТКУ 90-х рр. ХХ ст.: ДОСВІД ПОСТКОМУНІСТИЧНОГО РОЗВИТКУ

Основною мотивацією масових рухів громадського протесту НДР восени 1989 р. було прагнення кардинальних змін існуючої системи. Крах НДР і об'єднання Німеччини радикально вирішили значну частину завдань, звузили соціальну базу до порівняно невеликих угруповань і поставили під

сумнів необхідність їх подальшого існування. Нові реалії єдиної Німеччини сприяли взаємному зацікавленню політичних організацій протестного руху бувшої НДР щодо об'єднання в 1991 р. в одну структуру – політичну партію „Союз 90”.

Шаповалова Олександра Ігорівна, кандидат політичних наук, старший викладач кафедри зовнішньої політики та дипломатії Дипломатичної академії України при МЗС України (м. Київ)

МОДЕРНІЗАЦІЙНІ ХВИЛІ ТА ЕВОЛЮЦІЯ ГЛОБАЛЬНОЇ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Модернізація – процес неоднорідний та нерівномірний. Його осередком протягом останніх чотирьох століть виступала спочатку Західна Європа, потім євроатлантичний простір. Кожна з хвиль модернізації в базовому осередку призводила до значних структуруючих наслідків для глобальної системи міжнародних відносин, закріплюючи її розшарування на центр та периферію. Відтак, позиції держав у міжнародній системі, а звідси й її стратифікація дедалі більше потрапляли в залежність від динаміки та якості модернізаційного процесу.

Тривалий час ця тенденція зумовлювала інтенсифікацію конкуренції між державами центру з проекцією на системну периферію. Друга Світова війна стала кульмінацією такої конкуренції, але її наслідки дозволили сформувати оновлений кооперативний модернізаційний проект в рамках західного блоку. Однак, за два десятиліття після завершення «холодної війни» цей проект майже себе вичерпав, поставивши під питання укорінений поділ на центр та периферію. Тому конфігурація глобальної системи сьогодні напряму залежить від здатності або держав центру ініціювати нову модернізаційну хвилю, або держав периферії остаточно поглинути діючий західний модернізаційний проект.

Шморгун Олександр Олександрович, кандидат філософських наук, доцент, старший науковий співробітник Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (м. Київ)

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ ВЛАДИ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Останнім часом на політологічному рівні точаться гострі дискусії стосовно засобів удосконалення так званої формальної або процедурної демократії не тільки в країнах, що розвиваються, а й в постіндустріальних державах Заходу та Сходу. Йдеться про підвищення як якості кадрового потенціалу всіх гілок влади за допомогою модернізації механізмів представницької демократії, так і ефективності представницької влади, що забезпечить мобілізацію антикризового потенціалу всього суспільства.

Ялі Максим Харлампійович, кандидат політичних наук, старший науковий співробітник Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України (м. Київ)

ЕВОЛЮЦІЯ ІНСТИТУТІВ ГЛОБАЛЬНОГО ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Розглядається шлях становлення базових елементів глобального громадянського суспільства та їх вплив на світову політику. Аналізуються зміни та розмах у їх діяльності під впливом глобалізаційних процесів.

Ярмоленко Віталій Васильович, магістрант факультету міжнародних відносин Національного університету “Острозька академія” (м. Острог)

ПОЛІТИКА “МИРНОГО ПІДНЕСЕННЯ” КИТАЮ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНІ СУПЕРЕЧКИ У СХІДНІЙ АЗІЇ

У доповіді висвітлено особливості реалізації політики “мирного піднесення” Китаю у вирішенні територіальних суперечок у Східній Азії. Зазначеною доктриною фактично було закріплено позицію КНР щодо дипломатичного врегулювання територіальних суперечок з державами Східної Азії, що повинно виступити на противагу поширеному образу “китайської загрози”. Проте, ідея уникнення ескалації конфліктів та недопущення збройного розв’язання може бути спричинена тимчасовою неспроможністю Китаю до воєнного протистояння, до якого потенційно будуть залучені США.